

zen, want dan
is beter, dat
enken, en dan
enis eeren van
ogen komen te

K. S.

stad rond, en ver-
te vele bedekken,
Jes. 23:16.

ag, in hoeverre
zich inspannen
leven nu een-
ermalen geraffie-
er de aandacht
b ingelicht en
pels toe worden
van een courant
lezer, of anders
heid, de opper-
zaamheid. Al de
gekleurde lijnen
ie de adverteer-
de dingen ziet,
sinspanning, die
maar, om toch
ste in het blad
nder dat groote
wone lofter uw
ont en grof; zij
nopen den druk
n in de letter-
groote stad bij

al de geest van
in geen verstan-
dheidsdienst op het
oer naar buiten
Amerika is ons
en ons vandaar
erland volge het
ale de kerk uit
met de trompet

woord afgedaan
tot Tyrus voor
L. 23 spreekt de
et oordeel aan
het daarbij ont-
aandacht trekken
purperbereiding,
enschap; het is
een model van

titief meehelpt
cultuur, gaat het
markt en zegt:

e tijd van ver-
velaten liggen:
haar weduwsta-
e zal daar trou-
ant die stad zal
a een hoer, die
nd, en die met
spel, er op uit
persoon en min-

moedeloosheid,
sch. Want wie
zich weet door
heeft geen zang
te trekken. Want
door het werk
ordt. Doch deze
is, de vuist in
ngstelling, waan
aan haar persoon-
de jonge bruid,
soon wel genoeg
ondanks zichzelf
lie altijd getracht
dacht te winnen,
ik gaat, de oogen
geweend hebben,
de stem die pas
zichzelf.

achter de vroolijk-
heid zien en ge-
merkt wordt, dan
om toch maar
erk haar invloed
zonder meer is
zij zich wachten
al zij te bieden
is trouwens niet
ar die van haar
oge loezien, hoe

Het leven der kerk wordt werkelijk in sommige streken gedrukt door de wanhoopigheid van de vergeten hoer. De kracht tot eigen liefdeleven heeft vóór dien geruimen tijd soms onthouden; het oordeel der vergetenheid is dan ook vaak een bezoeking van God over de ledigheid en de onvruchtbaarheid der rustige jaren. En dan loopt die kerk weer gevaar, straks reclame te maken voor haar zaak, terwijl ze vergeet, dat haar eenige wapen is: het pleit voor Gods souvereiniteit: zwijg voor Hem, gij gansche aarde. Een kerk, die haar reclame-boekje afhaalt op de reclame-zuil, waarop iedereen adverteert, heeft haar boodschap verkracht, vóór zij ging spreken; zij heeft Gods Souvereine Evangelie naast de koopwaar der wereld gelegd, waarvan de waarde nog zal moeten blijken. Ze heeft het wantrouwen in haar woord gesanctioneerd.

Wij zeggen die dingen niet, om de aandacht af te leiden van die andere zijde, die ook aan dit „vraagstuk“ ongetwijfeld is. De kerk moet op gepaste wijze aandacht trekken. Maar, als het goed is, gaat dat vanzelf. Als zij haar tijd verstaat, en voor dien tijd profeteert, dan wordt ze wel zóo groote ergernis, dat ze moet komen voor het wereldfront.

Maar haar siere de rust van de bruid, die schoon is door haar wezen en door haar inwendig leven. Haar eere de macht van den profeet. Jesaja teekent Hem, die „niet roept en niet zijn stem op de straat doet hooren“. Christus maakt geen reclame. Zie toe, zoo vermaant hij, dat gij het niemand zegt. Toch heeft zijn hoogepriesterlijk gebed gevraagd voor zijn discipelen een zóo wereldovertuigende kracht en een zóo baanbrekende werking, dat de wereld moog bekennen, dat de Vader den Zoon in de wereld zond.

En zoo zal de kerk werk genoeg hebben, dat de aandacht trekt, als zij maar doet, en maar profeteert. Het volk zag het wel: Jezus leerde, als macht-hebbende, als een die bevoegd was, en niet als schrift-geleerden en farizeeën. De laatste hadden hun bevoegdheid uitgekraand, en hun leer bewezen met duizend argumenten en meer. Jezus zag de menschen in de oogen en profeteerde meer dan hij disputeerde; en het volk begreep.

Tegenover de reclame van Rome (ook dikwijls een verkapt uiting van pessimisme) en tegenover de poging van vele anderen, soms daartegenover, om de aandacht te trekken en tegenover Rome's reclameboekje een ander boekje af te koop, stelde het ware geloof die kracht, en dat geloof in de doorbrekende kracht van Gods werk op aarde, waardoor er plaats komt voor het woord: indien dezen zwijgen, ik zeg u, de steenen zullen haast spreken.

Want de openbaring is het groote raadsel, maar ook de groote evidentie. Zij heeft haar bewijs in zichzelf. Maar alle hoereliederen van Tyrus laten God en menschen zien, dat Tyrus niet meer geloof aan de schoonheid van het eigen leven, dat zich aan anderen opdringen wil.

Als er staat: koop de waarheid en verkoop ze niet, dan is daarmee haar universeele waarde gegeven. Maar als erbij staat, dat ik zelf gekocht ben door Christus' bloed, en dat de 144000 triumfeerders Gods gekocht zijn van de aarde, dan laat ik de groote lijn van den voortgang van Gods Rijk hem over, al doe ik mijn plicht, als ik Hem volgen wil. En als ik daarna lees, dat wat ik nog kocht, gekocht is zonder prijs en zonder geld, dan versta ik voor altijd, dat hetgeen tot mij kwam buiten de markt der wereld om, ook niet als een artikel van die wereldmarkt nog aangeprezen worden. Het is van boven, wat God spreekt.

K. S.

KERKELIJK LEVEN.

Versleten vormen van ongelooft.

Van het beruchte, bij zijn eerste verschijnen zooveel gerucht makende boek van Strauss *Leben Jesu*, is voor eenige weken weder een nieuwe druk verschenen.

Toen het in 1835 het licht zag, werd al spoedig aan een Nederlandsche vertaling gedacht, doch er openbaarde zich onder de boekhandelaars een „schier eenstemmige zucht; om de onderneming zooveel mogelijk tegen te werken“. Men aarzelde een werk, dat een zoo felle aanval op het Christendom deed, aan het Nederlandsche volk in handen te geven.

J. H. Bolt van Groningen ondernam echter in 1841 de uitgave van een Nederlandsche vertaling; maar zij vond weinig bijval, en de naam van den uitgever werd „met een zwarte kool in de openbare meening gebrandmerkt“¹⁾.

Ongeveer dertig jaar later, in 1863, gaf Ernest Renan zijn *Vie de Jésus*. Terwijl het boek van Strauss eerst na vier jaren een derden druk beleefde, kwam van Renan's geschrift binnen enkele weken de vierde oplaag.

Was in ons land bij zeer velen ook tegen dit eveneens berucht en geruchtmakend geschrift de stemming aanvankelijk ongunstig, spoedig verscheen het in een tweetal Nederduitsche vertalingen.

Op hoogen toon werd er de loftrumpet over gestoken. Met verlangen zagen velen, die niet bij machte waren het in het oorspronkelijke te lezen, er naar uit. Het werd met warme vreugde begroet, geprezen als het licht eener nieuwe zon.

¹⁾ J. J. Oosterzee, *Historie of roman?* bladz. 4.

In weinig tijds heeft de moderne richting zich haangebroken, al sneller vorderingen makende.

En velen durfden deze doorbreking van het nieuwe licht vergelijken met den grootschen tijd der Reformatie. Maar welk een tegenstelling tusschen de helden des geloofs uit de zestiende eeuw, die met het zwaard des Geestes, in de kracht Gods opkwamen voor Godes eere; en de mannen der moderne wetenschap, die met ruwe sloopershanden alwat heilig is aantastten, en daarbij het Allerheiligste allerminst ontzagen!

Was het boek van Strauss niet „een voortbrengsel van Duitsche excentriciteit en paradoxen-jagt“? En het *Vie de Jésus* van Renan „een gelijksoortig product van Fransche phantastery en hypothesen-manie“? Renan's *Vie de Jésus* toch is een boek, geschreven bijna in den trant van een Parijschen roman, waarin met de heiligste en gewichtigste vraagstukken letterlijk gespeeld wordt als de jongelieden doen met de ballen op het tennis-veld.

Opmerkelijk is, dat, als Renan gevoelt, door zijn boek velen van aangename illusien beroofd te hebben, hij betuigt, hoe het hem het meest smart, dat hij door zijn geschrift aan zijn moeder leed heeft berokkend. Maar overigens bekommert hij er zich weinig om, konde te hebben gebracht over vele harten. Een goed humeur zal die rillingen gemakkelijk te boven komen! En in elk geval, zoo zegt hij, zal zijn boek niet verhinderen, dat de klokken van de Notre Dame blijven luiden. Een getuigenis van de meest verregaande lichtzinnigheid, doch ook van volstrekte machteloosheid. Hij kan het geluid der groote, ver boven zijn bereik hangende, klokken niet doen verstommen.

Strauss en Renan, twee vertegenwoordigers der moderne wetenschap. Hun pen is als een scherp lancet geweest, dat bij velen een vernielende en doodelijke werking heeft geëffend. De goddelijke realiteiten tot mythen verlaagd; product van menschelijke fantasie geacht, wat vrucht is van goddelijke openbaring. Het Christendom geheel een zaak van 'louter natuurlijke en menschenlijken oorsprong.

Renan, die zijn boek heeft opgedragen aan de schim van zijn zuster, maakt van den Christus Gods niets dan een schim zijner verbeelding.

De Christusfiguur zou een schepping der gemeente zijn; en allerlei factoren zijn door Strauss en Renan te hulp geroepen, om het ontstaan daarvan begrijpelijk te maken.

Hoe machtig is hiertegen het verweer van Da Costa, als hij wijst op „de Zon, zooals zij aan den hemel schijnt en warmte, dagen en seizoenen, vruchtbaarheid en heerlijkheid, leven en beweging, en een middelpunt aan geheel onze planeetwereld geeft! En nu hebben wij alleen maar te vragen of die Zon zich verklaren laat als een papieren knipsel van argeloos spelende kinderen, of wel — als een yunk uit den dagelijkschen vuurhaard, maar aangeblazen door menschelijke adems tot een vlam-mend hemellichaam, dat hemel en aarde beheerscht en bezielt“²⁾.

Als wij op den afstand van eenige jaren terugzien naar die geruchtmakende boeken, dan staan ze voor onzen geest met al hun scherpzinnigheid en litterarische schittering als versleten vormen van ongelooft. Strauss' argumenten zijn spoedig onhoudbaar gebleken, en Renan's boek vertoont zulk een vreemdsoortige elasticiteit, dat het zich maar elken vorm van denken, hoe oppervlakkig en grillig ook, plooit. De historie heeft duidelijk doen uitkomen, hoe allerlei onwaardige en onwijze bedenkselen, uitvluchten, bochten en kromten het materiaal vormen, dat door deze mannen der moderne wetenschap is gebruikt.

Bij het vijf-en-twintig-jarig jubileum van zijn boek verklaart Strauss: „Ik betuig, dat, als het boek thans weinig meer gelezen wordt, dit hierdoor komt, dat het door de „Zeitbildung“ opgezogen en in alle aderen der tegenwoordige wetenschap ingedrongen is. En dat in heel die vijf-en-twintig jaren over de dingen, waarvan het handelt, niets van betekenis is geschreven, waarin zijn invloed niet te erkennen is“.

De man, die zich er op beroemde de gansche Evangelische geschiedenis onder het mythische gezichtspunt te hebben gesteld, heeft blijkbaar zich ook maar een verzinzel gemaakt ten aanzien van de betekenis van zijn *Leben Jesu*. Prof. Tholuck slaat echter deze illusie stuk, als hij erkent, dat het boek van Strauss zeker het zijne heeft bijgedragen tot verbreiding van de negatie, ofschoon hierin als véél invloedrijker factor het toenemende materialisme zich deed gelden. En wat het speculatieve deel aangaat, schrijft Tholuck in 1862, 't is bij ons in Duitschland spoorloos ondergegaan. Alleen in de samenkomsten der vrije gemeenten klinkt het nog wat na³⁾.

Hoeveel geruchtmakend ook, 't is een ras, voorbijgaand verschijnsel geweest. Een wolkje, dat weldra is voorbijgedreven. Maar het heeft op zijn manier mede moeten bewijzen, dat het gebouw der Goddelijke Waarheden onomstootelijk vaststaat. De onwankelbare Rots van Gods Woord wijkt niet voor het schuim van menschelijke verdichtselen. Al heeft dat boek duizenden diep gekrenkt in wat

²⁾ Da Costa, *Voorlezingen* N. T. I. pag. 116.

³⁾ *Reizig Real-Encyclopaedie*. Art. Strauss.

hun boven alles dierbaar was, al heeft het velen tot twijfel en ongelooft verleid; ongetwijfeld hebben zij, die den Naam des Heeren belijden, overvloedige redenen om ook voor aanvallen als deze te danken.

Prof. Ter Haar deelt mede, dat van Renan's *Vie de Jésus* zeventig-duizend exemplaren heinde en ver zijn verspreid; maar vermeldt tevens, dat de feiten aantoonen, hoe het velen, die nog nooit een oog in het Evangelie hadden geslagen, en niet eens den lust daartoe bij zich voelden opkomen, begeerig deed grijpen naar wat tot nu toe voor hen 'n gesloten en verzegeld boek was geweest. Sedert de verschijning van Renan's boek, was in Parijs het debiet van exemplaren des Nieuwen Testaments aanzienlijk vermeerderd⁴⁾.

Versleten vormen van ongelooft, zeiden wij. Een kleed noemen wij versleten, als het afgedragen is. Van een mensch wordt gezegd, dat hij versleten is, als hij is verzwakt en uitgeput. Maar zulk een versleten kleed heeft toch goede diensten gedaan.

En zoo hebben ook de aanvallen van het ongelooft telkens weer de zaak des Heeren gesterkt en bevestigd. Het willen uitwischen van alle grenzen, heeft er toe geleid, de grenzen zoo scherp en zoo duidelijk mogelijk te trekken. Tegenover het „alles mythe en sage“, is de heilige werkelijkheid en goddelijke realiteit van het Evangelie krachtig gemainteneerd.

Terwijl allerlei geheel uiteenlopende opvattingen van Jezus' persoon werden voorgedragen, is tegenover de bonte reeks van „Professoren-christussen“, gelijk Kalthoff ze spottend noemt, de Christus der Schriften met heilige bezieling verkondigd.

Terwijl de tegenstanders zich in allerlei hypothesen verliepen, en door hun altijd wisselende meeningen zich al meer in raadselen wikkelden, werd het geloof der gemeente bekrachtigd, om steeds vaster gangen te maken in de gebaande wegen van 's Heeren Woord.

De aanvallen der vijanden hebben haar steeds vaster geankerd in de overtuiging, dat er geen tegenstelling is tusschen den historischen Christus en den Christus der Schrift, den Christus der gemeente, den Christus onzer belijdenis. De kerk des Heeren werd er door gedrongen, om aan het Woord Gods des te vaster zich te klemmen, en geprikkeld om de volheid van waarheid en leven, welke in den naam van Christus besloten ligt, al nadrukkelijker te prediken.

En zoo is in Strauss en Renan de geschiedenis van Bileam herhaald, die kwam om te vloeken, maar onwillens Israël zegenen moest.

Ondanks al de aanvallen der vijanden staat het Godsgebouw onwankelbaar vast op het fundament der apostelen en profeten, waarvan Christus is de uiterste hoeksteen.

Hoe felle bestrijding er ook in de toekomst nog moge uitbreken, wij kunnen er ten volle van verzekerd zijn, dat niets het apostolisch woord ooit kan te niet doen: „Niemand kan een ander fundament leggen, dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus“. 1 Corinthie 3:11.

W.

J. P. T.

⁴⁾ Ter Haar, *Wie was Jezus?* pag. 291.

. Hongaarsche Studenten.

Over de te Kampen en te Amsterdam studeerende Hongaarsche theologische studenten, schreef „De Reformatie“ reeds eerder.

Naar we thans vernemen, loopen de zaken goed. Deputaten der Generale Synode, benoemd om deze belangen te verzorgen, konden, daartoe in staat gesteld door Kerken en particulieren, op dezen cursus een derden alumnus aannemen. Toch is er, gelooven we, ook iets, dat anders moest gaan. Telkens lezen we in de bladen, dat Kerken of Classes inzamelingen houden of zullen houden, ten bate der Hongaarsche Studenten.

Op zichzelf al weer verblijdend! Maar naar het verhuut, wordt van deze inzamelingen geen kennis gegeven aan Deputaten der Generale Synode.

Dit lijkt ons te betreuren. Bij die Deputaten immers zijn de aanvragen uit Hongarije ingekomen en denklijk zijn deze broeders goed op de hoogte, zoodat zij het best beoordeelen kunnen, wie aan de beurt is om naar Holland te komen.

Laten daarom de Kerken en Classes, die iets voor de Hongaarsche studenten doen, zich met Deputaten in verbinding stellen en aan hen de gelden overmaken. Of — als men dat niet wil — een alumnus van Deputaten overnemen, opdat dan weer aan een nieuwe aanvraag kan worden voldaan.

F. W. G.

. Dr Palache.

Over de benoeming van Dr Palache, oordeelt, voorzoover we zagen, onze Gereformeerde pers eenstemmig.

Men ziet, dat we hier staan voor de gevolgen van een verkeerd systeem, dat de benoeming van de hoogleraren aan de openbare Universiteiten, de theologische professoren niet uitgezonderd, in handen van de overheid ligt. Waartoe dit leiden moet, is weer eens duidelijk gebleken.

Ook het vraagstuk van de afschaffing der theologische faculteiten kwam in het geding. Men heeft

te Amsterdam, aler men tot de benoeming van Dr. Palache overging, den Minister gepolst, of van hem soms een wetsvoorstel ware te wachten, dat Amsterdam onthief van de verplichting om een godgeleerde-faculteit te hebben.

Voor afschaffing van de theologische faculteiten zijn ook zij.

We zijn echter niet voor afschaffing zonder meer. We bedanken er voor ons door de ongelooften te laten gebruiken om de theologie van de openbare Universiteiten te verbannen. Men zal er ons heusch niet dankbaar voor zijn b.v. in den vorm van subsidieverleening aan bijzondere hogescholen.

We zijn alleen voor afschaffing, als die afschaffing het begin is van de afschaffing van alle faculteiten, d.w.z. als de Regeering zich gaat bewegen in de richting het Hooger Onderwijs aan het particulier initiatief over te dragen.

Men meene toch niet, dat het kwaad alleen in de theologische faculteit zit. Het zit overal. Alleen in de theologische faculteit wordt het — en dat is een voordeel — nog het gemakkelijkst ongedekt.

E. W. G.

* De Christelijke Pers.

Onze Christelijke Dagbladen genieten nog lang niet den steun en de waardeering, waarop ze recht hebben.

Het zijn waarlijk niet alleen de meer eenvoudige gezinnen, waarin alleen de neutrale of quasi-neutrale krant komt.

Integendeel, indien men het eens percentsgewijze ging uitdrukken, zijn het misschien juist vooral de meer-ontwikkelde, die onze eigen bladen niet lezen.

Ge kent de redeneering. Een groote courant — „Handelsblad“ of „Rotterdammer“ — kan ik niet missen. En er nog „De Standaard“ bij te nemen, ik zou het wel willen, maar het wordt me te duur.

En het gevolg? Dat men niet alleen de principiële voorlichting, die van onze zijde gegeven wordt, niet onder oogen krijgt, maar, om slechts iets te noemen, Kamerverslagen ontvangt van de hand van menschen, die altijd een Christelijk Kabinet bestrijden, wat het ook doet.

Laten we eens aannemen, dat men werkelijk de groote courant niet missen kan en dat men er geen twee kan betalen.

Kan men dan niet twee bladen samen lezen? Men behoeft er zich heusch niet voor te schamen. Allermint in dezen tijd.

E. W. G.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Rondom de Bijbelsche treurspelen van Racine.

V.

Inhoud van de vorige artikelen: Kort overzicht van Racine's levensloop. Het mislukken van Phédre brengt een omkeer in zijn leven, doet hem het terrein van de toneelkunst verlaten en brengt hem weer terug tot de geslachtelijke gemeenschap met Port-Royal.

Twaalf jaren daarna verzoekt Mme de Maintenon hem, een toneelstuk te schrijven voor de leerlingen van het instituut Saint-Cyr. Uitwijding over Mme de Maintenon en haar verhouding tot Lodewijk XIV.

Mme de Maintenon sticht de school van Saint-Cyr voor meisjes van den armen adel en wijdt zich geheel daaraan. Op haar verzoek schrijft Racine voor de scholieren Esther. De voorstellingen zijn een groot succes.

Tusschen den Ahasverus van den Bijbel en dien van Racine is een groot onderscheid, dat eenmaal voorkomt in het feit, dat de „klassieke“ kunst zich niet inslaat met de locale kleur.

De kooren van Esther vormen een lyrisch element in het treurspel. Schaarschte van lyrische poëzie in de XVIIIe eeuw. Oorzaak: de grootheid van een tijdperk is de objectiviteit. De opvoeringen van Esther brengen zooveel wereldsche dingen in de school van Saint-Cyr, dat de stichteres besluit, voortaan dergelijke voorstellingen in allen eenvoud te doen plaats vinden.

Racine maakt van Athalia de hoofdfiguur van zijn tweede tragedie. Haar moordlust geeft hij een betrekkelijk „nabele“ motiveering, die van weerwraak en haat. De antagonist is dit stuk is Jojada, de tritagonist Abner. Analyse van het stuk.

In het derde bedrijf gaat de actie van de protagonist evenwijdig met die van den antagonist voort. De spanning neemt toe. Mathan komt uit naam van zijn gebiedster het kind als gijzelaar opeischen. De hoogepriester jaagt hem weg. Josabeth weelaagt over de gevaren, die haar pleegkind bedreigen, maar Jojada vindt er juist een reden in, om zijn voornemen te verhaasten en den jongen prins juist nu tot koning te laten uitroepen in den tempel.

Het vierde bedrijf houdt denzelfden evenwijdigen gang, maar de actie verbreedt zich, terwijl de spanning toeneemt. Athalia doet het beleg slaan om den tempel, sluit Abner, den eenigen vriend, dien Jojada in haar gevolg had, in de boeien, omdat ze hem begint te wantrouwen. Aan den anderen kant gaat Jojada voort met zijn plan ten uitvoer te brengen en vertoont den jongen koning aan de priesters en levieten.

Het laatste bedrijf is fel bewogen: Het begint met de onverwachte verschijning van Abner, die door Athalia uit zijn boeien is bevrijd,

DOOR AMERIKA.

IV.

Op de Berengaria.

Eigenlijk behoort het volgende nog thuis in mijn vorigen brief.

Want in mijn schrijven ben ik nog steeds op den overtocht.

Toch heb ik er voor het gemak maar een nieuw opschrift boven geplaatst.

Ik had passage genomen op de „Berengaria“, het grootste schip van de Cunard-Lijn. Als ik mij niet vergis, zal de in aanbouw zijnde „Statendam“ van de Holland-Amerika-Lijn 40.000 ton meten. De „Berengaria“ heeft er 52.000. Wie in een onzer havens de schepen van 30.000 ton heeft gezien en zich verwonderd heeft over de inrichting er van, kan er zich eenigszins een voorstelling van vormen hoe de „Berengaria“ er uitziet en wat zij alzoo in zich bergt. Zo gelijkt naar het aantal passagiers, dat zij vervoert, een drijvend dorp, maar naar den aard van haar tijdelijke bewoners en de weelde, die zij hun biedt, een moderne stad. Zij mag een wonder van scheepbouwkunst heeten. Doch de eer daarvan komt niet toe aan de Engelschen, ook niet aan de Amerikanen, maar aan de Duitschers. De „Berengaria“ toch is de ongedoopte „Vaterland“.

Een machtigen indruk maakte zij toen zij daar op de reede van Cherbourg lag. Zij was van Southampton overgestoken, maar vaart de haven van Cherbourg niet binnen. Een tender brengt de passagiers, die uit de richting van Parijs komen, naar de „Berengaria“.

En als men dan van het kleine schip af den zeekoloss nader, hoort men links en rechts uitroepen van verbazing. Eindelijk klemt ons scheepje zich met touwen aan den reus vast. We zien tegen den scheepswand van de „Berengaria“ op als tegen een rots van metaal. Daar gaat het lichaam van den kolos open. Door een paar luiken (op zichzelf respectabele stalen kluisdeuren) glippen passagiers en porteurs met de bagage naar binnen. De kolos eet ze op, maar verroert geen vin. De menschjes werken en zwoegen tegen de metalen ribben van het zeemonster naar omhoog. Sommigen wachten beneden tot een slokbeweging van de lift hen naar boven zuigt. Ieder zoekt zijn plaats, de een in het warme ingewand, de ander op het witte bovenlijf van het monster. Dan gilt het zijn ongeduld uit.

ten einde te kunnen dienen als parlementair tusschen haar en den hoogepriester. In naam van de koningin komt hij met een vredesvoorstel. Ziehier op welke voorwaarden de vrede kan worden verkregen: de koningin eischt den knaap op en maakt tevens aanspraak op een schat, die volgens geruchten in den tempel verborgen moet zijn. Jojada antwoordt, dat de knaap en de schat beiden ter beschikking van de koningin zijn, maar dat deze in eigen persoon, en vergezeld van slechts enkelen ze moet komen halen. De hoogepriester speculeert op de dubbele betekenissen die trësor, schat, kan hebben. Het kind, de spruit Davids, is immers een kostbaar kleinood tevens. Abner, die tot het laatste toe onwetende blijft omtrent de identiteit van het priesterknaapje, brengt goedgelovig deze boodschap woordelijk aan zijn meesteres over en zoo ziet men deze in den tempel verschijnen. Oogenblikkelijk merkt zij, dat ze bedrogen is. Zij wil terug om haar Tyriërs te roepen, maar vindt den toegang tot de tempelpoort versperd. Wel gaat de schaar priesters en levieten uiteen, maar om een leviet door te laten, die met luider stemme verkondigt, dat de vreemde horden, met panischen schrik bevangen, van voor den tempel zijn wegevlucht. Athalia, ziende dat voor haar alle hoop op behoud is vervlogen, erkent, dat ze overwonnen is. Met een variant op de bekende woorden, die zoo menigmaal Julianus den Afvallige in den mond zijn gegeven, doet Racine haar zeggen:

Dieu des Juifs, tu l'emportes...

Maar, in stede van zich te onderwerpen, trotseert zij den toorn Gods en, in den persoon van den jongen koning, dien haar oogen aanschouwen, vervloekt zij al degenen, die iets van doen hebben met den God der Joden.

Men zal bij het lezen van dit schema weinig vermoeden den fierden gang van het stuk. Van het begin tot het einde houdt het de aandacht gevangen en nergens verlaat ons de gedachte aan de geestelijke kern van de actie, de Gods-gedachte zich openbarende in de lotgevallen van Israël en daarmee in die van het gansche menschedom.

Menigeen heeft wellicht bij de lezing van het schema de zwakke plek van het treurspel aangevoeld. Het is de dubbelzinnigheid, — een ander woord is er moeilijk voor te vinden — waarmee de hoogepriester Athalia in den tempel lokt.

Nu de dichter de figuur der koningin zoo niet sympathiek, dan toch achtenswaardig heeft voorgesteld, is een dergelijk middel tegenover haar niet geoorloofd, en evenmin is het te rechtvaardigen, dat een man als Jojada, een geloofsheid, zich er van bedient.

Het gemaakt weer in beweging. En met souvereine minachting voor wat achter ligt steekt het snuivend zijn kop in de golven en met vorstelijke waardigheid glijdt het over de ietwat ruige zee.

Den volgenden morgen maakte ik al dadelijk kennis met iets, wat naar ik geloof, typisch Amerikaans is. Ik heb gedurende heel mijn verblijf in Amerika telkens weer hooren noemen het woord: „exercise“. Daaronder verstaat men: lichaamsbeweging. Tot in den Mormoonschen boekwinkel in Utah toe leest gij het met reclameletter op sprekende boekomslagen.

En hoe men die „exercise“ opvatte, was aan boord reeds merkbaar. Als gij opstaat en vóór het ontbijt den neus eens in den wind steekt, ziet gij daar dames en heeren hollen over het wandeldak. Zij suggereeren zichzelf gedurig tot full speed. Geen raspaard zou het draven hun kunnen verbeteren. Dat duurt ongeveer een half uur à drie kwartier. Na het ontbijt beginnen de langslapers den wedloop. Dat herhaalt zich een paar keer 's daags.

Op zichzelf komt gij deze lichaamsbeweging niet anders dan prijzen. De maaltijden bieden een overstelpend overvloed van spijzen. Slechts weinigen kennen zooveel zelfbedwang, dat zij de maat, die zij zich aan den huiselijken disch aanleggen, aan boord niet te zeer overschrijden. Zij verontschuldigen zich met de hongerwekkende kracht van de zeelucht. Toch sprak ik er, die zulk een zeereis maken om eens een poos lang coëpous te kunnen dineeren. En als zij hun overdadigheid er niet een beetje uitliepen, zou de vetvorming de dichtgroeiing niet onbedenklijk in de hand werken.

Toch zit er achter die harddraverij, naar ik later zou merken, nog wat meer. In zekeren zin spreekt daarin het Amerikaansche geweten zich uit. Welk een groote plaats gymnastiek en sport in het Amerikaansche leven ook inneemt, toch staat de Amerikaan voor een aanmerkelijk dagelijksch deficit aan lichaamsbeweging. Hij zit als in zijn auto vastgekleefd. Voor een loopje van een half uur haalt hij zijn auto uit de garage. Doet hij dat om tijd te winnen? Soms, maar niet altijd. Hij zal het u toegeven, dat er meestal wel een wandelingetje af kan, maar hij is het loopen ontwend.

Daarom tamboeren de dokters zoo op „exercise“. Daarbij keuren zij over het algemeen wandelen af. Men moet er meer vaart achter zetten. Het moet met de loopas gaan. Of hun raad veel uitwerkt? Misschien wel bij menschen, wier gezondheid ernstig heeft geleden onder het gemis aan lichamelijke beweging. Doch de anderen wippen

Het stuk, dat kwaliteiten genoeg bezat om Esther ver in de schaduw te stellen, had, bij de enkele opvoeringen te Saint-Cyr, ongeveer geen succes. De oorzaak van deze mislukking moet niet gezocht worden in de fout, die Jojada begaat, maar louter en alleen in het feit, dat er bij de opvoeringen geen sprake was van costumeering of decors. Het is natuurlijk niet omdat de koning met de enkelen, die zijn gevolg uitmaakten, niet hoog genoeg stonden om Racine's verzen mooi te vinden en getroffen te worden door de schoone structuur van dit treurspel ook al werd dit gespeeld in de grootste soberheid en zonder enig uiterlijk vertoon. Maar de meisjes hadden de costuums noodig om goed in hare rollen te komen en die met geestdrift te spelen. Hoe onherkenbaarder de jonge speler is, met des te meer vrijmoedigheid komt hij voor het voetlicht. Als men dan ook op een partijtje of schoolavondje de jongelui laat grimeeren, een pruik opzetten en ze door een of andere costumier laat uitdossen, geschiedt zulks niet altijd, zooals wel eens beweerd wordt, uit zucht naar wereldgelijkvormigheid, maar alleen omdat het goede spel van de vermomming vrijwel afhankelijk is. Het schmink, de opgeplakte wenkbrauwen, het klatergoud en het fluweel werken als een pantser, waarachter het jonge hart rustiger klopt.

Racine heeft het mislukken van zijn stuk waarschijnlijk niet aan een betrekkelijk zoo onschuldige oorzaak toegeschreven. In zijn hyper-gevoeligheid zag hij maar één ding: zijn schoon treurspel, waarin hij al zijn dramatisch genie had uitgestort had niet vermocht den koning te behagen. Geen enkel compliment had de stroeve lippen van den aangebedene overschreden. Dat was voldoende, om den dichter tot in het diepst van zijn ziel te schokken en te grieven. Hij verbood onmiddellijk, dat het stuk ooit meer zou opgevoerd worden, en liet kort daarop dezelfde bepaling in zijn testament opnemen.

Men heeft zich, natuurlijk, aan Racine's uitersten wil even weinig gestoord als aan die van Toetankamon. Een dertigtal jaren na zijn dood reeds werd Athalia op de planken gebracht. Het succes was er immers. En sedert is het vele honderden malen gespeeld en altijd weet het nieuwe scharen — niet alleen van scholieren en vreemdelingen *) — te trekken en te boeien.

MARMEISTEIN.

*) Voor wie in, Parijs bijvoorebeeld, afzonderlijke matinee's worden georganiseerd. Men speelt uitsluitend „klassieke“ stukken. De stadsschoolburg te Amsterdam geeft eveneens, wel allermint voor het „uitgaand“ publiek, maar in hoofdzaak voor scholieren, elken Nieuwjaarsdag Vondels „Gisbrecht van Amstel“.

om den ik moest tijk houe gemak Natu zijn er i deel var later.

Dit al dek zich maar he voornem die den gingen, en werd ondersch de, nat over hu kijken.

Of dit strijd is?

Ongeto Amerika stout be afgewerk ik zal de aand

De vol in, dat brengen, vergeten.

De An kero hoo genoemd, als nerge Het A

Toch is menigeen dat is he in het b over te l meer zijn conservati die als g diept hij

Doch v Een tw Men be

zijn om te roem stel het niet w

Daarom den oeen tweede en streng gel Het is meenschaf De stoor zeker.

Zij staan de tweede de derde, ten het o

En de f lijk hij ne Het lijk

Zij schij mosfeer, d te voelen.

De verv dergaat en dere alle broederings invloed.

Zoo noo Hoe zit Schept z heerlijk?

Met deze Wat aan is de gods

Of liever van passag Dan kom der, zonde

Maar da in den got In deze l

openbaar. Toch lag Of hij ha

Maar dan dit voorset

Alles is lens te spa Van een

Men kree te hooren. Een ooge

druk van d Prayer-hook voorgezegd nagebeden.

Evenwel van alle an Hoe arm

Wijze God v De krach ervaren.